

# Beruházások a szatymazi határban

## Miért kell? — Egyesült erővel

Az ember gyakran nem hiszi, hogy mások gondoskodnak róla, és egészen jól, különösen ha éveket előre jelölnek meg sorsát, könyvebb helyzetét. Így jártak Szatymazon, a Finn–Magyar Barátság Termelőszövetkezet tagjai is, akik a meliorációs munkák során sértve érezték magukat, az-az a szövetkezeti demokrácián esett „csorbát” fájalták. Miért? És megsértették-e egyáltalán a téessdemokráciát?

Mindenekelőtt azt kell megvizsgálnunk, hogy a téessben végzett meliorációs tevékenység mennyiben szolgálta és szolgálja a nagyüzemi gazdálkodás előfeltételeinek kialakítását, a szövetkezet vezetői az előkészítés, bonyolítás és pénzügyi elszámolás terén a jogszabályi előírásokat megtartották-e? Mi az oka, hogy ez a fontos beruházás, leginkább a jövőnek szolgáló befektetés, a tagok egy részénél nagymértékű ellenállást váltott ki?

A gazdálkodásra általában jellemző mindaz, ami a szegedi járás homoki szövetkezeire, földhasználati viszonyaira. A nagyüzemi táblák kialakítását akadályozzák a mélyfekvésű rétes és legelőterületek, a tanyák, a hozzájuk tartozó háztáji földekkel együtt, a szétszórt szőlő-, gyümölcsültetvények. De azok, a közös tulajdont képező ültetvények is akadályozói a nagyüzemi gazdálkodásnak, amelyek jelenleg nem felelnek meg a korszerűségnek, és csak a korábbi egyéni tulajdonosokkal kötött munkamegállapodás alapján művelhetők. Végül még mindig akadályozza a nagyüzemi táblák kialakítását a szomszédos termelőszövetkezetek közötti — régi, egyéni tulajdonviszonyokat tükröző — beírással birtokmegoszlás. Ennek megszüntetése a meg nem értés miatt esetenként sokkal nehezebb, mint a tagok által művelt szőlő-ültetvények felszámolása.

Ezekből világosan kiderül, hogy a nagyüzemi gazdálkodás előnye még ma sem érvényesülhetnek a szatymazi határban. Olyan táblák kialakítására van szükség, ahol a nagyüzemi géprendszerek dolgozhatnak, a korszerű technológia érvényesülhet, és a kor igényének megfelelő ültetvények telepíthetők. Mindez nem sérti a tagság érdekét, ellenkezőleg. Az átszervezés után ez a másik lépés, ami történelmi jelentőségű, az egész termelési szerkezetet, termelési módot megváltoztatja. Másszóval a gazdálkodási rendszer olyan átforgatása történik, hogy a régi, kisüzemi termelési viszonyokat sokkal hatékonyabb és termelékenyebb, igazi nagyüzemi gazdálkodás váltja majd fel. Eppen a táj specialitása miatt nem került sor eddig erre, míg más vidékeken az átszervezés óta, például a Nagykun-ságban, ez régen megtörtént.

Eddig tehát tiszta a kép, olyan beruházásba fogtak a szatymazi határban, ami szükségszerű, elengedhetetlen, a valódi nagyüzem léte és jövőjét garantálja. Helyesen ismerte ezt fel a termelőszövetkezet vezetői, hiszen a gyenge termőképességű homoktalajok javításával, a jó vízgazdálkodással eredményesebb

lesz majd az ember munkája is. Egyben megszűnik a kisüzemi termelési viszonyok konzerválása, ami segít a gazdálkodás egyensúlyának megteremtésében, megváltoztatja a szövetkezetnek és tagjainak körülményeit.

A meliorációs munkák szervezésére, engedélyezésére, bonyolítására és pénzügyi elszámolására rendelt intézkedik. Ezt a szatymazi Finn–Magyar Barátság Tsz vezetősége figyelembe vette. Hiányossága a tervnek, hogy éves ütemezést nem tartalmaz, sem a meliorációra, sem annak a pontos meghatározására, mikorra is térül meg a beruházás. Különböző variációk szerint 37 év, illetve 22 év alatt. Az éves ütemezés hiányát szerencsére a termelőszövetkezet központi ütemezési és fejlesztési terve pótolja, amely szerint a meliorációs tevékenységet 1971-re 700 ezer forintban, 1972-ben 2 millió 900 ezer forintban, 73-ban pedig másfél millió forintban irányozta elő. 1974-re 2,2 millió, 75-re pedig 2 milliót. Attól kezdve évenként 900 ezer forintot. Ennek alapján a felhasználható pénz 10 millió 200 ezer forint, ez viszont elteríti a meliorációs tervben is szereplő végösszeget, ami 12 millió 374 ezer forint.

Tény az, hogy a meliorációs munkák javában tartanak, talajjavításra és tereprendezésre ártámogatást is kapott a közös gazdaság a Csongrád megyei tanácstól. 1971-ben saját forrásból 380 ezer forintot, ártámogatásból 320 ezer forintot költött talajjavításra, tavaly saját forrásból 610 ezer forintot, ártámogatásból ugyanennyit, míg 1973-ban 400—400 ezer forintot. Tereprendezésre 72-ben saját forrásból 462 ezer forintot, ártámogatásból 1 millió 50 ezer forintot, 73-ban pedig saját forrásból 215 ezer, míg ártámogatásból 500 ezer forintot.

Miért soroltuk fel a számokat? Az eddig engedélyezett meliorációs tevékenység adatai szerint általában az engedélyező szerv a téess központi fejlesztési tervében előirányzottaknak megfelelően adta az állami támogatást. A már meliorált területeken szántóföldi növénytermesztést folytat a közös gazdaság. Javuló termelési eredményekről ad számot. Megkezdte a gyümölcsültetési program megvalósítását is. Vagyis a téessben a meliorációs tevékenység, az állami támogatás engedélyezése, a jogszabályoknak megfelelően történt. Igaz, az előkészítésben, a kivitelezésben a szőlőterületek felszámolásában bizonyos fokú tervszerűtlenség tapasztalható. Úgyiszerint a pénzügyi elszámolás terén is. Mert például 1972-ben a tereprendezési munkák elszámolásánál a számvitel összesen 491 ezer forintot mutatott ki, ami 15 százalékos általános költség-gel megemelve is 564 ezer forint. Tehát ez a tényleges költség. Ugyanakkor a költségvetés által összeállított számlájával a téess 1 millió 654 ezer forintot számlázott. A munkát elvégezték, azonban a valóságban nem lehetséges 564 ezer forint költségráfordítás mellett 1 millió 149 ezer forint az állami támogatás igénybevétele.

A közös gazdaságban végeredményben nem sértették

meg a szövetkezeti demokráciát. 1971 februárban a közgyűlés tárgyalta az éves tervet és jóváhagyta, júniusban a téess központi fejlesztési tervét is jóváhagyta a közgyűlés. Igaz, a határozatok szövegében zavar mutatkozik, ami arra enged következtetni, hogy megfelelően és alaposan a meliorációs programot nem vitatta meg a tagság. Viszont kétségtelen, a szövetkezet tagjai kezdettől fogva tudtak arról a jelentős, évtizedekre hatással levő beruházásról. Az is igazság, hogy senki nem tiltakozott a szőlőgyümölcsösök felszámolása ellen mindaddig, amíg az általa használt, legtöbb esetben korábban egyéni tulajdonát képező szőlőgyümölcsös kitépítésére nem került sor.

Mik tehát a legfontosabb tanulságok? Bármilyen fontosabb döntésnél, különösen sokmillió beruházásnál, többször érdemes és mélyebb alapokon megvitatni a tagsággal a következő lépést, akkor elkerülhető, hogy amikor az anyagi áldozatvállalásra kerül sor, néhány tag, vagy többen, felhagyóssá váljanak a vezetőknél. Nemcsak szigorúbb tervezést és szervezést kíván ma már a szövetkezeti élet, de gyorsabb előrehaladást is, különösen a Szeged környéki tájon, a valóságos nagyüzemi alapok megteremtése érdekében. De a kezdeményezések és a gyakorlati lépések nem jelentik azt, hogy a bizonylatolás, a számszerű kimutatás ne adjon tisztább képet mind a kívülről, mind pedig a szövetkezet tagságának. Végül pedig nincs igaza azoknak a tagoknak, akik most állnak, hangoskodnak, szaladgálnak fűhöz-fához, hogy mit csinál a vezetőség, a mi tudunk nélküli? Nagy fába vágják a fejszéjüket a szatymaziak. Helyes úton járnak. S a tagok is akkor cselekszenek helyesen, ha energiájukat éppen a közös, a maguk érdekében, a program valóra váltásáért kamatoztatják. Nemcsak a táj hírneve, de saját lelkiismeretük is ezt kívánja.

Sz. Lukács Imre

## Korszerű szemlélettel

### Tapasztalatcsere az iskolákban

Az iskola társadalmi szerepének megváltozása a pedagógusok munkájának változásait is megköveteli. Az oktatás újszerű feladatait csak korszerű szemléletmód alapján dolgozó tanárok valósíthatják meg, ennek alakításában rendkívül nagy szerepe van a pedagógusok újító mozgalmának, valamint az új kísérletek, módszerek és eredmények terjesztését, népszerűsítését szolgáló tapasztalatcsere rendszerének. A tapasztalatcsere mozgalommal és az újító munkával kapcsolatos szakszervezeti feladatokról tárgyaltak tegnap, pénteken délelőtt a Pedagógusok Szakszervezete Szeged városi Bizottsága kibővített ülésén, amelyet a Körösi József Közgazdasági Szakközépiskola dísztermében tartottak meg. Az ülésen Borsos László, a városi bizottság titkára tartott előadást a mozgalom eddigi szegedi eredményeiről, a városi bizottság és az iskolai szakszervezeti bizottságok feladatairól.

Hangsúlyozta, hogy Szeged iskoláiban az utóbbi években megnőtt a pedagógusok kísérletező kedve. Általában a jól felszerelt, korszerű eszközökkel ellátott iskolákban folynak a legeredményesebb kutatások. A módszerbeli újítások vagy az új eszközök kipróbálását, a tapasztalatok közlésétől azonban akadályozza az időhiány, a nevelők túlterhelése. Mint-hogy a tapasztalatcserek az oktatáspolitikai párhatárokat megvalósításának fontos segítői, eszközei, a szakszervezet vállalta a mozgalom védnökségét.

A szervezésben, a sikeres tapasztalatcserek feltételeinek megteremtésében egyformán jelentős, de más-más jellegű a városi, illetve az iskolai bizottságok feladata. A városi bizottság az átfogó szervező munka mellett — amelyet a művelődésügyi módszertani központtal és a tanács művelődésügyi osztályával közösen végez — biztositani kívánja, hogy a pedagógusok publikálhassák kísérleteik eredményeit, a nyilvánosság elé tárhassák tapasztalataikat. Az iskolai szakszervezeti bizottságok feladata, hogy olyan iskolai légkört segítsenek teremteni,

amelyben megbecsülés és tisztelet övezi az alkotó tanárokat. Fontos lenne szervező munkájuk is, amellyel nemcsak az iskolán belül, hanem a különböző iskolatípusok közötti tapasztalatcsere is bonyolítanak. A szakszervezeti bizottságok sokat tehetnek a nevelők folyamatos tájékoztatása érdekében is, ha segítenek megismerni a frissen megjelent fontos és hasznos cikkeket, tanulmányokat, könyveket.

Az ülésen vita követte az előadást, majd Arokszállás Dezső ismertette a városi bizottság tavalyi gazdálkodását és 1974. évi költségvetését, amelyet a résztvevők jóváhagytak.

## Árvízi előre jelzés

### Az idén megépül a hidrometeorológiai torony

Az Alsó-Tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság az újszegedi töltés hullámterében hidrometeorológiai központot létesít. Erre a célra a városi tanácstól megkapta az árvizektől rendszeresen látogatott és károsított egykori kempingtábor területét. Felújították, átalakították az ott levő épületet, s benne iroda- illetve raktárhelyiségeket rendeznek be. Ehhez csatlakozóan még az idén elkészül a hidrometeorológiai torony.

Az új létesítmény rendeltetésével kapcsolatban Simányi Béla vízügyi igazgató elmondta, hogy az igazgatóság, mint védelmi központ a tudományos megfigyelő állomáson nagyon értékes sajtóinformációkra tehet szert. Ezeket az információkat késedelem nélkül elemezheti és azonnali döntéseket hozhat a megelőző árvízi védekezés leghatásosabb módszereire vonatkozóan. A társintézmények részére, vagy a szomszédos jugoszláv vízügyi

Kétszázhetvenmillió forintos költséggel korszerűsítik a Békéscsabai Köztérnyugárat. A többi között komplett festőtűt és kikészítő üzemrészt, valamint láncbőgő üzemcsarnokot hoznak létre. Számos új varrógépet, körkötőgépet, szűkítőgépet és kikészítőberendezést is üzembe állítanak, melyeket az NDK-ból, Lengyelországból, Csehszlovákiából, Angliából, az NSZK-ból és Olaszországból importálnak. A rekonstrukció eredményeként 1976-tól kezdve a termelés évente az eddigi 1500 tonnáról 2400 tonnára emelkedik. A Könyvnyúparti Tervező Iroda terve alapján olyan technológiát valósítanak meg, mely a termelési folyamatokat egy-egy munkahelyre centralizálja.

A korszerűsítés következtében mind több lesz a modern kötöttáru. (MTI)

szervek munkájának segítésére hidrológiai és hidrometeorológiai előre jelzéseket vagy előre jelzési változatokat dolgozhat ki. Lehetőség nyílik a folyó nagy, vagy alacsony vízhozamának legpontosabb mérésére és vízszintjének meghatározására. Az árvédekezés idején készenléti csónak-, uszály- és hajóbázisként használhatják a tiszavölgyi hidrológiai kutatások centrumát, amely a jégelhárítás korszerűsítésében is szerepet kap. A jégfigyelő szolgáltatást a jövőben még szervezettebbé teszik, mert a Jugoszláviában Novi-Becsénél épülő duzzasztómű lelassítja majd a Tisza folyását a szegedi szakaszon, ami az eddiginél nagyobb arányú jégpáncélképződést eredményez a folyón.

Az Alföldön gyakori téli, tavaszi belvizes időszakokban ugyancsak nagy feladatok hárulnak a leendő tudományos központra, amely egyben talajvízszint-észlelő állomás szerepét is betölti. A talajvíz mozgásának gyors előre jelző szolgáltatásával hatékonyan védekezhetnek hazánk e legmélyebben fekvő részén sokszor váratlan hirtelenséggel felbukkanó elemi csapás kártételei ellen.

Az igazgatóság a Szegedi József Attila Tudományegyetem természeti földrajzi tanszékét — amellyel régóta együttműködik — kérte fel a vízállást jelző és értékelő, valamint egyéb módszerek beszerzésére.

## Nyugdíjas mérnökök köre

Másfél évtizede működik Budapesten a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségében a Nyugdíjas Mérnökök Köre. Az idős műszaki szakemberek — legtöbbször arany-, gyémánt- vagy vasokleveles — összejöveteleiken megbeszélnek a technika legújabb eredményeit, javaslataikkal segítik az MTESZ munkáját. Remélhetően hamarosan megkezdődhet a nyugdíjas mérnökök otthonának építése.

L. F.

## Éjfél-től hajnalig

### Próba-villamosjárat Tarjánba

Amikor éjjel előtt leállnak a villamosok Szegeden, illetve bevonulnak a remizbe, elcsendesül a város. Aki akart, ilyenkor már hazakergethet, legalábbis az utolsó járatokkal, vagy ha nem, hát taxit keres, ha kap, ha talál. A szombat és a vasárnap éjjel kivéve még hagyján, mert a hét más napjain általában kevesebben késik le az utolsó járatokat a villamosvonalakon. Régtől fogva hagyományosan úgy is alakították ki a szegedi villamosok közlekedését, hogy figyelembe vették a város elcsendesedését éjjel 11 óra után.

Szeged azonban az utóbbi másfél évtized alatt rohamosan fejlődött, a szemünk előtt épültek fel új városrészek, Újsegeden Odesza, a körtöltésen belül „városszerűen” pedig Tarján. Mindkét városrész tovább épül. Tarján lakóinak száma már megközelíti a húsz ezret. Szegednek egyik leg-

sűrűbben lakott része tehát Tarján, a legfiatalabb városrész, ahol sajnos még nincsenek szórakozóhelyek, étterem, presszó, filmszínház, klub, könyvtár stb. amelyekben igényük szerint a tarjániak szabad idejük egy részét eltölthetnék a hét végi pihenőnapokon, szombaton, vasárnap. Az új városrészek ezen kisértő objektumai csak ezután épülnek meg.

Amíg azonban mindezek valósággá válnak, a szórakozási igényeket is ki kell elégíteni. Más mód erre nincs, mint hogy a tarjániak bejárjanak a város központjába, ha szórakozni, művelődni akarnak. Számolniuk kell azonban azzal, hogy mikor indul az utolsó villamos- és autóbusszjárat, ha gyaloglás nélkül akarnak hazajutni, vagy taxiba ülni, ha szerencsésük van hozzá. Szombaton és vasárnap éjjel azonban meg lehetően nehéz taxizni, mert a kocsik, amelyek a

hét más napjain ritkábban futkosnak, ilyenkor szinte állandóan úton vannak a városban. Mindezt mérlegelve és figyelembe véve a tarjániak kérését, a Szegedi Köznevelési Vállalat úgy határozott, hogy mártól kezdve, 1974. január 5-től, szombaton és vasárnap éjjel az Anna-forrás és a tarjáni végállomás között villamosjáratot indít a 4-es vonalon, egyelőre próbaként. Dicsérendő ez a kezdeményezés, amelynek, reméljük, sikere lesz, hiszen az utaslétszámtól függ, hogy a próbajáratot véglegesítsék.

Az éjszakai tarjáni villamosjárat tehát ma, január 5-én 11 óra 30 perckor indul az Anna-forrástól, és félóránként közlekedik. Tarjánból ugyancsak félóránként indul az első járat 23 óra 45 perctől, hajnali 3 óra 45 perckor. A próbajárat egyelőre szombat és vasárnap éjjel jár csak.